

nutí samotném, nepomáhaly, naopak jejich zjištěná nadřzovací činnost nastala teprve, když Adolf K. byl již zběhem. V rozsudku divisního soudu v Olomouci ze dne 13. ledna 1925 se praví, že se K. dne 22. června 1924 vzdálil svémocně v úmyslu vyhnouti se na vždy své vojenské služební povinnosti; tím byl zločin zběhnutí již spáchán a nevychází ani z tohoto rozsudku ani z napadeného rozsudku, že obžalované K-ovi právě při tomto vzdálení se ať jakkoli pomáhaly způsobem v § 5 tr. zák. naznačeným. Podle toho nadřzovaly toliko řečenému vojínu ukrýváním po »spáchání« vojenského zločinu zběhnutí a nejde tu proto o skutkovou podstatu zločinu podle § 21 čís. 1 zákona na ochranu republiky, jenž předpokládá pomáhání při vojenském zločinu. Poněvadž rozsudek zjišťuje, že obě obžalované byly k vojenskému zběhu K-ovi v poměru obdobném rodinnému poměru, tudíž nadřzovaly osobě blízké, přichází jim k dobru beztrestnost ve smyslu § 21 čís. 3 zák. na ochr. rep. Bylo proto odůvodněné zmateční stížnosti vyhověti, rozsudek jako zmatečný zrušiti a obě obžalované z obžaloby sprostiti, aniž bylo třeba obíratí se i dalšími výtkami rozsudku ještě činěnými.

Čís. 2934.

Nárok na příští díl povinný (§ 762 a násl. obč. zák.) stejně jako nárok na příští pozůstalost vůbec není po dobu života zůstavitelova (osoby povinné podle zákona zanechati někomu díl povinný) součástí majetku příštího (nepominutelného) dědice; nejde tu o právo (pohledávku), odpovídající zákonnému pojmu »věci«, ani o »majetkový předmět« ve smyslu zákona. Takové »nároky« jsou pouhou nadějí (očekáváním, čekatelstvím); nelze na ně vésti exekuci na peněžní pohledávky podle §§ 290 a násl. ex. ř., ani na jiná majetková práva podle §§ 330 a násl. ex. ř. Na díl povinný lze vésti exekuci teprve po smrti zůstavitelově pokud se týče za pozůstalostního řízení, a to v případě, když nepominutelný dědic posledním porizením vyděděný nebo v něm mlčením pomínutý, sám svého nároku na díl povinný neuplatňuje, po rozumu § 331 a násl. ex. ř., v případě pak, kdy jde o perfektní a zjištěnou pohledávku jeho z povinného dílu, podle předpisů §§ 294 a násl. ex. ř.

Maření exekuce (zákon ze dne 23. května 1883, čís. 78 ř. zák.).

Nárok na povinný díl, který by příslušel pachateli podle dotyčných zákonných předpisů teprve po smrti jeho posud žijících rodičů, není majetkem (majetkovým předmětem) ve smyslu zákona.

»Věcmi« ve smyslu zákona jsou věci hmotné i nehmotné, zejména i práva a pohledávky; »předmětem majetkovým« jest vše, co je v době vedené nebo hrozící exekuce dlužníkovým vlastnictvím. Předmětem zmaření exekuce mohou býti pouze takové věci nebo předměty, na něž lze podle příslušných předpisů vésti exekuci.

(Rozh. ze dne 17. října 1927, Zm II 87/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Novém Jičíně ze dne 24. ledna 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem maření exekuce podle § 1 zákona ze dne 25. května 1883, čís. 78 ř. zák., zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině, trestu a výrocích s ním souvisejících a sprostil obžalovaného podle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro onen přečin, jehož se prý dopustil tím, že dne 29. července 1926 ve V. M. v úmyslu, by zmařil uspokojení svých věřitelů Stanislava Š-y a Ludmily Š-ové za exekuce E 271/26 vedené Ludmilou Š-ovou a hrozící se strany Stanislava Š-y se vzdal předmětů majetkových, totiž povinného dílu podle § 762 a násl. obč. zák., při čemž způsobená škoda převyšovala 100 Kč.

D ů v o d y:

Skutkovou podstatu přečinu podle § 1 zákona ze dne 23. května 1883, čís. 78 ř. zák. shledal nalézací soud podle rozsudku v tom, že se obžalovaný v úmyslu, by zmařil uspokojení svých věřitelů, Stanislava Š-y a Ludmily Š-ové, za exekuce, vedené Ludmilou Š-ovou a hrozící se strany Stanislava Š-y, vzdal předmětů majetkových, totiž povinného dílu po rozumu §§ 762 a násl. obč. zák., při čemž způsobená škoda převyšuje 100 Kč. Podle rozsudkových důvodů záleželo toto vzdání se povinného dílu obžalovaným v tom, že se v notářském spisu ze dne 29. července 1926, jímž jeho rodiče Josef a Barbora Z-ovi postoupili svoji selskou usedlost čís. 53 v B. za 41.000 Kč jeho nevěstě Anežce M-ové, vzdal současně veškerých dědických nároků na příští pozůstalost po svých rodičích. Zmateční stížnost obžalovaného je v právu již, pokud, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. namítá, že nárok na povinný díl, který by příslušel obžalovanému podle dotyčných zákoných předpisů teprve po smrti jeho až posud žijících rodičů, není majetkem, majetkovým předmětem ve smyslu zákona o maření exekuce. Jako předměty, ohledně nichž lze se dopustiti zmaření exekuce, jsou v § 1 zákona uvedeny jednak věci movité nebo nemovité, jednak předměty majetkové. »Věcmi« ve smyslu zákona jsou arci kromě věcí hmotných i věci nehmotné, zejména i práva a pohledávky, »předmětem majetkovým« pak jest rozuměti vše, co je v době vedené nebo hrozící exekuce dlužníkovým vlastnictvím. Samozřejmě mohou býti předmětem zmaření exekuce pouze takové věci nebo předměty, na něž lze podle příslušných předpisů vésti exekuci. Nárok, jehož se podle rozsudku v souzeném případě obžalovaný vzdal, neodpovídá ani jednomu ani druhému z uvedených pojmů zákoných. Že v něm nelze spatřovati právo (pohledávku) nebo vůbec »věc« (nehmotnou) ve smyslu zákona, uznává nepřimo sám rozsudek tím, že se ve svých úvahách snaží dovoditi jen, že tu jde o »majetkový předmět« po rozumu zákona o maření exekuce. Než také tato snaha rozsudku mívá se cíle především již proto, že, pokud osoba, po níž jejím nepominutelným dědicům (§§ 762, 763 obč. zák.) vzejde svého času zákonný nárok na díl povinný, žije, tento pozdější na smrti řečené osoby závislý a jí teprve vzniknouti mající nárok netvoří součást majetku nepominu-

telného dědice; vždyť osobám, jež přicházejí v úvahu jako (příští) nepominutelní dědicové určité osoby, nepropůjčuje zákon pro dobu, pokud tato osoba, povinná obdařiti je v posledním pořízení dílem povinným (§ 762 obč. zák.) žije, nižádných prostředků, jimiž by jim bylo lze buď předem překaziti nebo dodatečně učiniti bezúčinnými kroky nebo opatření řečené osoby, mající v zápětí, že se onen jejich příští nárok na díl povinný buď vůbec rozplyne v niveč nebo bude aspoň ve svém rozsahu zmenšen. Ani nepominutelný dědic, který za života osoby, povinné podle zákona zanechatí mu díl povinný, zví o jejím posledním pořízení, zkracujícím ho v tomto jeho nároku, nemá zákonné možnosti odporovati takovému pořízení po čas života zůstavitelova; z dotyčných zákonných předpisů (XIV. hlavy obč. zák., § 162 říz. nesp. v. r.) vychází naopak na jevo, že své nároky na díl povinný může nepominutelný dědic uplatňovati teprve za pozůstalostního řízení, že právního významu vůbec a povahy právního nároku zvlášť nabývá jeho »nárok« na díl povinný teprve, když po smrti zůstavitele, povinného zanechatí mu díl povinný, vyjde na jevo, že byl v posledním pořízení bez zákonitých podmínek vyděděn nebo ve svém povinném dílu zkrácen. Teprve tehdy lze se mu podle předpisů §§ 775 a násl. obč. zák. domáhati svých práv, žádati po případě podle § 812 téhož zákona oddělení pozůstalosti od jmění dědicova a může zejména podle výslovného předpisu § 951 téhož zákona teprve po smrti dárcově uplatňovati nárok na vydání daru ke krytí schodku. Nelze v této souvislosti nechatí nepovšimnutou poznámku, objevující se v důvodech rozsudkových, pokud se zjišťuje, že se obžalovaný vlastně vzdal v notářském spise veškerých dědických nároků na příští pozůstalost po svých dosud žijících rodičích včetně příštího nároku na díl povinný, a dlužno k tomuto zjištění poznamenati, že § 879 obč. zák. pod čís. 3 prohlašuje za neplatné smlouvy, jimiž někdo zcizí dědictví neb odkaz, které očekává od třetí osoby, ještě za jejího života. Za předmět obchodu (koupě) uznává zákon (§ 1278 obč. zák., zařazený v oddíle, nesoucím společný nadpis »koupě naděje«) teprve pozůstalost, kterou prodatel (dědic) byl již nastoupil nebo která mu při nejmenším byla již napadla, a i takovouto koupi pozůstalosti řadí zákon v případech, kdy jí za základ nebyl položen inventář, mezi smlouvy odvážné ve smyslu §§ 1267 a násl. obč. zák.

Ze všech těchto úvah je zjevno, že stejně jako nárok na příští pozůstalost vůbec ani nárok na příští díl povinný není po dobu života zůstavitelova, pokud se týče osoby, povinné podle zákona zanechatí někomu díl povinný, součástí majetku příštího (nepominutelného) dědice, že tu v oné době nejen nejde o právo (pohledávku), odpovídající zákonnému pojmu »věci«, nýbrž že v úvahu nepřichází tu ani »majetkový předmět« ve smyslu zákona. Řečené »nároky« nejsou po onu dobu ničím více než pouhou nadějí, pouhým očekáváním, jakýmsi čekatelstvím, nejsou tudíž ani možným předmětem vedení exekuce, ať již exekuce na peněžní pohledávky ve smyslu §§ 290 a násl., nebo na jiná majetková práva podle §§ 330 a násl. ex. ř. Na díl povinný lze vésti exekuci teprve po smrti zůstavitelově, pokud se týče za pozůstalostního řízení a to v případě, když nepominutelný dědic, posledním pořízením vyděděný nebo v něm mlče-

ním pominutý, sám svého nároku na díl povinný neuplatňuje, po rozumu § 331 a násl. ex. ř., v případě pak, kdy jde o perfektní a zjištěnou pohledávku jeho z dílu povinného, podle předpisů §§ 294 a násl. ex. ř. (Heller-Trenkwalder: Die oesterreichische Exekutionsordnung str. 857, Neumann: Kommentar zur Exekutionsordnung str. 950 a 1072). Rozhodnutí býv. zruš. soudu víd. čís. 2081 sb. činí zodpovědným podle předpisu § 1 zákona o zmaření exekuce dlužníka, který v úmyslu tamtéž předpokládaném vzdává se uplatňování nároku na díl povinný, příslušejícího mu podle § 776 obč. zák.; v rozhodnutí téhož zruš. soudu čís. 631 sb. pak se praví, že přečin podle § 1 uvedeného zákona může založiti vzdání se pozůstalosti, která dlužníku již napadla. Nárok na příští díl povinný nepodléhá exekuci již proto, že tu jde o právo, které, jak podstatou svých úvah připouští vlastně i sám rozsudek, v budoucnosti snad teprve »nastane«. Nejde tu prostě o součást dlužníkovu majetku, dosažitelnou pro jeho věřitele, o věc nebo předmět, na něž by bylo lze vésti exekuci. Jelikož však podle shora vytčené zásady lze se maření exekuce dopustiti pouze ohledně takových věcí nebo majetkových předmětů, které jsou možným předmětem vedení toho neb onoho druhu exekuce ve smyslu exekučního řádu, je patrné, že rozsudkem, který prohlašuje nárok na příští díl povinný za majetkový předmět ve smyslu § 1 zákona o maření exekuce, byl zákon porušen, pokud se týče bylo ho použito nesprávně způsobem, zakládajícím zmatečnost rozsudku podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. Odpadá-li však z činu obžalovaného, zjištěného rozsudkem, onen nezbytný pojmový znak samotné objektivní skutkové podstaty přečinu, jímž byl obžalovaný napadeným rozsudkem vinným uznán, by se ho byl totiž obžalovaný dopustil ohledně majetkového předmětu ve smyslu § 1 zákona o zmaření exekuce, je zjevno, že čin ten nezakládá skutkové podstaty ani onoho přečinu ani kteréhokoli jiného činu trestného. Aniž proto vzešla potřeba, zabývatí se ostatními námitkami zmateční stížnosti, bylo jí vyhověti, zrušiti napadený jí rozsudek jako zmatečný podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. a uznati ve smyslu § 288 čís. 3 tr. ř. ihned právem, jak se stalo.

Čís. 2935.

Volná kritika sama o sobě není omezena předpisy XII. hlavy trestního zákona o trestných činech proti bezpečnosti cti; naopak právo kritiky jest nezbytnou složkou veřejného života, jsouc jako takové zaručeno v § 117 ústavní listiny. Leč v každém případě jest třeba zkoumati, zda kritika nevybočuje z mezí zákonem vytýčených, a bedlivě uvažovati o tom, zda urážlivá povaha kritiky nevyplývá z formy, jakou byla pronesena, nebo z okolností, za jakých se tak stalo.

Jde-li o kritiku znaleckého posudku, jest vzhledem k úzkému vzájemnému vztahu mezi věcí (obsahem posudku) a osobností (znalcem) pečlivě uvažovati o tom, zda se kritika skutečně veskrze a výlučně pohybuje na poli věcném a nevybočuje svými vývody z věcného rozboru tou měrou, že se dotýká i osoby podavší rozsudek.

(Rozh. ze dne 17. října 1927, Zm II 104/27.)